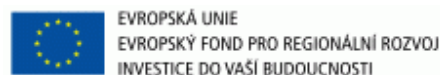

„Vyhodnocení ekonomických efektů a nastavení podmínek programu podpory ICT a strategické služby OPPI“

Zkrácená verze závěrečné zprávy

Praha, 26. dubna 2011

Autoři dokumentu:

Mgr. Lenka Brown – vedoucí řešitelského týmu

Kamil Valica, M.A. – metodik projektu, koordinátor hodnocení úkolu 1

PhDr. Martin Dohnal, PhD. – člen řešitelského týmu, úkol 2

Bc. Petra Chvatíková – členka řešitelského týmu, úkol 2

Mgr. Lukáš Maláč – člen řešitelského týmu, úkol 1

Mgr. Roman Pazderník – člen řešitelského týmu, úkol 1

Obsah

1 Úvod	4
2 Syntéza hlavních zjištění a doporučení pro další realizaci OPPI	5
2.1 Syntéza a doporučení vyplývající z výsledků hodnocení ekonomických dopadů programu podpory	5
2.2 Doporučení vyplývající z výsledků hodnocení podmínek účasti v programu podpory	8
3 Syntéza hlavních závěrů a doporučení pro příští programové období 2014+	9
3.1 Doporučení vyplývající z výsledků hodnocení ekonomických dopadů programu podpory	9
3.2 Doporučení vyplývající z výsledků hodnocení podmínek účasti v programu podpory	9

1 Úvod

Tato zpráva byla zpracována jako jeden z výstupů řešení evaluačního projektu „Vyhodnocení ekonomických efektů a nastavení podmínek programu podpory ICT a strategické služby OPPI“ realizovaného v průběhu pěti týdnů v období březen – duben 2011 společností DHV CR, spol. s r. o.

Projekt „Vyhodnocení ekonomických efektů a nastavení podmínek programu podpory ICT a strategické služby OPPI“ měl dva hlavní cíle.

Prvním z nich bylo zhodnocení ekonomických dopadů podpory poskytované v rámci tohoto programu podpory OPPI. Druhým úkolem bylo zhodnotit nastavení podmínek účasti v tomto programu podpory, a to zejména s ohledem na zkušenosti příjemců této podpory.

Při realizaci této zakázky byla využita celá řada evaluačních metod kombinujících dotazníkovou šetření mezi žadateli, mezi příjemci a mezi externími hodnotiteli se strukturovanými rozhovory se zástupci příjemců, se zástupci řídicího orgánu OPPI a zprostředkujícího subjektu OPPI a dále také se zástupci konzultačních společností zaměřujících se ve své konzultační činnosti právě na zpracování a administraci žádostí předkládaných do OPPI. Byly rovněž využity podnikové ukazatele podpořených podniků a srovnávacích skupin, na nichž byla provedena podniková analýza a kontrafaktuální evaluace dopadu. Dále byly závěry studie konzultovány s předními odborníky na jednotlivé oblasti, na něž jsou analyzované programy podpory zaměřeny.

Všem subjektům a osobám, které byly zapojeny do realizace tohoto projektu velmi děkujeme za poskytnuté informace, bez nichž by realizace tohoto projektu nebyla možná.

2 Syntéza hlavních zjištění a doporučení pro další realizaci OPPI

Na základě vyhodnocení obou evaluačních úkolů byly formulovány hlavní závěry a/nebo doporučení pro další realizaci OPPI. Jednotlivé závěry a doporučení jsou rozdělena podle úkolů, z jejichž řešení vyplývají.

2.1 Syntéza a doporučení vyplývající z výsledků hodnocení ekonomických dopadů programu podpory

Na základě realizovaného hodnocení jsou formulovány následující závěry týkající se způsobu aplikace Programu a jeho dopadů:

- Program v dostatečné míře podporuje vznik nových IS / ICT řešení a aplikací a obecně diverzifikaci produkce podpořených podniků prostřednictvím tvorby nových produktů a/nebo služeb. Nezanedbatelná část podpory (dle měření cca 32 %) je ovšem využívána na prostý „upgrade“ v současnosti poskytovaných produktů / služeb, jehož přidaná hodnota může být diskutabilní. Dle vyjádření externích hodnotitelů Program na předkladatele projektů neklade dostatečné nároky na zpracování předmětu daného projektu v podnikatelském záměru, podle něž by bylo možné jednoznačně vyhodnotit přidanou hodnotu produktů / služeb, jejichž vývoj je předmětem podpory z Programu oproti současné produkci daného podniku.
- Inovace, které jsou v důsledku Programu realizovány, mají zpravidla zásadní charakter. Jde tedy o inovace, které svým rozsahem zpravidla významně přesahují standardní rozsah inovací v podpořeném podniku. Na druhou stranu ovšem projekty ve velké většině vycházejí z dlouhodobých strategických plánů a priorit podpořených podniků. Program tak má schopnost významně urychlit naplňování podnikatelských plánů v podpořených podnicích – ty by bez podpory nejspíše byly naplňovány postupnými kroky v podstatně dlouhodobější perspektivě a zpravidla také v omezenějším rozsahu.
- Program podporuje zvyšování efektivity produkce v podpořených podnicích. Mimo bezprostřední pozitivní vliv na hlavní výkonové indikátory je prokázána také schopnost programu zprostředkovaně racionalizovat procesy v podpořených podnicích, zefektivňovat jejich řízení a zavádět prvky projektového a strategického řízení, které disponují potenciálem bezprostředně generovat další rozvoj podniků v budoucnosti.
- Jako klíčový se ukázal souběh realizace podpořených projektů s působením finanční a ekonomické krize. Program významným způsobem v podpořených podnicích zmírnil dopady krize a poklesu odbytu zejména tím, že umožnil soustředit kapacity na vývoj nových produktů a později v následné fázi jejich prostřednictvím zvýšit konkurenceschopnost podniků.
- Program podporuje vznik nových pracovních míst v podpořených podnicích. Program prokazatelně přispěl k růstu zaměstnanosti v podpořených podnicích o 22 – 24 %. Řádově více míst vzniká v projektech Center sdílených služeb a Center zákaznické

podpory a Center oprav high-tech výrobků a technologií (souhrnně zde existuje závazek vytvořit cca 61 pracovních míst na jednom podpořeném projektu zatímco u projektů zaměřených na tvorbu nových IS/ICT řešení a aplikací existuje průměrný závazek vytvořit cca 10 pracovních míst na jednom projektu). Na druhou stranu ovšem tvoří vysoce kvalifikovaná pracovní místa (vysokoškolské vzdělání) cca 70 % nových pracovních míst v rámci projektů tvorby Nových IS/ICT řešení a aplikací, zatímco u ostatních typů projektů dosahuje podíl VŠ vzdělaných osob na celkovém počtu nově zaměstnaných pracovníků pouze cca 34 %.

- Dopady Programu v oblasti rozvoje lidských zdrojů není možné přeceňovat – k určitému vzdělávání dochází v bezprostřední souvislosti s realizovaným projektem pouze v cca 40% případů. Ve většině případů by navíc k rozvoji lidských zdrojů docházelo i bez podpory – ta má spíše dopad pouze v podobě zvyšování kvality vzdělávání zaměstnanců.
- Analýza explicitně nepotvrdila původní hypotézu o dopadu Programu v podobě nahrazování angažování externích pracovníků („zaměstnávání“ prostřednictvím fakturace výkonů jednotlivým osobám, které v podniku pracují jako OSVČ) za interní zaměstnance, resp. zaměstnávání původně externích pracovníků. Pouze 25 % podniků zaznamenává snížení nákladů na externí ICT pracovní sílu, zatímco více než polovina uvádí, že nedošlo k žádné změně a cca 16 % podniků dokonce zaznamenává absolutní zvýšení nákladů na tuto položku. Hlubková analýza v podpořených podnicích ovšem prokázala, že v některých případech skutečně dochází k přechodu původně externích pracovníků (OSVČ) do standardního pracovní-právního vztahu. Nepřímo tlak programu na snižování poměru „externistů“ ve prospěch interních zaměstnanců dokládá volání podpořených podniků po zvýšení podílu nákladů, které je v rámci projektu možné využít na dodávku služeb, a to alespoň v oblastech, které jsou v rámci vývoje nových IS / ICT produktů a aplikací realizovány jednorázově (návrh architektury nového řešení, testování).
- Analýza nepotvrdila původní hypotézu hodnotitele o využívání podpory z Programu k převádění v současnosti poskytovaných produktů / služeb na nové platformy a technologie, zejména potom jejich převod na platformy „Computing-on-demand“ nebo „Cloud technology“ (rovněž nazývané „Software as a Service“ – SaaS). K tomuto nedochází především z důvodu obav zákazníků o bezpečnost dat v informačních systémech typu SaaS, v jejichž důsledku neexistuje dostatečná poptávka po daných řešeních. Intenzivnější rozvoj těchto řešení přitom je vhodné podporovat, poněvadž jsou zejména pro malé a střední podniky nejen ekonomicky efektivnější, ale rovněž přispívají k řešení problému nedostatečných lidských zdrojů v ICT, který se, dle demografických prognóz, bude nadále prohlubovat¹.
- Reálný bezprostřední dopad Programu na okolí firmy je zanedbatelný. To je způsobeno především faktem, že realizace projektu zpravidla znamená neobyčejnou zátěž na firemní cash-flow. Bezprostředně tak dokonce často dochází k opačnému efektu, kdy realizace programu snižuje např. sociální a ekonomickou odpovědnost podniku, poněvadž podpořené podniky si nemohou dovolit směřovat tímto směrem své finanční prostředky. Existuje ovšem výrazný potenciál pozitivních dopadů

¹ Viz např. Doucek, P. – Novotný, O. – Pecáková, I. – Voříšek, J.: *Lidské zdroje v ICT*, <http://www.cssi.cz/cssi/lidske-zdroje-v-ict>

Programu na okolí firmy v dlouhodobější perspektivě – tedy poté, co je ukončen projekt a výsledný produkt je umístěn na trh.

Z výše uvedeného je možné syntetizovat následující doporučení:

- Z realizovaného výzkumu, především potom rozhovorů s nezávislými odborníky, vyplynulo, že největší potenciál bezprostředně generovat ekonomický růst jak u příjemců dotace, tak i u klientů, zaznamenávají projekty zaměřené na vývoj nových IS / ICT řešení a aplikací v podobě SaaS. Vzhledem k tomu, že evaluace nebyla na toto téma bezprostředně zaměřena (jde o jakýsi vedlejší produkt výzkumu), není uvedené tvrzení dostatečně vědecky a empiricky podložené. Zpracovatel evaluace proto ŘO doporučuje zadat zpracování studie na toto téma (bylo by možné financovat například z Osy 7 OPPI, tedy technické pomoci). V případě, že taková studie domněnku zpracovatele evaluace potvrdí, doporučuje zvýšit důraz na realizaci tohoto typu projektů. Tento důraz ovšem patrně bude muset být kombinován s informační kampaní ohledně využívání tohoto typu služeb, která by umožnila snížit obavy podniků z využívání tohoto řešení z důvodu nedostatečné kontroly nad vlastními daty. Kampaň tohoto typu tak intenzivnější zaměření Programu na projekty typu SaaS musí nezbytně doplňovat, na její realizaci by ovšem musely být nalezeny prostředky mimo OPPI.
- Zvážit zvýšení požadavků na rozpracování některých částí podnikatelských záměrů, a to zejména těch týkajících se:
  - Vlastního obsahu projektu (tedy vyvíjeného řešení) – například požadavkem na explicitní popis přidané hodnoty daného řešení oproti standardně nabízeným a požadavkem na zpracování „milestones“ realizace projektu, které lépe umožní posoudit jeho podstatu.
- Zvážit rozšíření podílu externích dodávek služeb na celkových výdajích projektu. V takovém případě by ovšem musel být explicitně stanoven obsah těchto dodávek nad rámec v současnosti platného stropu ve výši 3 mil. Kč tak, aby nedocházelo k realizaci standardních a dlouhodobých činností prostřednictvím dodávek služeb. Cílem takového opatření by mělo být poskytnout žadatelům větší flexibilitu pro financování těch částí projektu, které jsou realizovány jednorázově, nikoliv dlouhodobě, a jen obtížně tak mohou být zajištěny formou uzavírání zaměstnaneckých smluv. Typickým příkladem tohoto typu služby je například fáze testování nového IS / ICT řešení.

Na základě provedeného hodnocení dále doporučujeme:

- Vyhodnocovat pravidelně pomocí podnikových ukazatelů ekonomické efekty programu podpory ICT a strategické služby, a to prostřednictvím podnikové analýzy a kontrafaktuální evaluace dopadu. První takové hodnocení provést v listopadu a prosinci roku 2011 na základě časové řady ukazatelů za roky 2007 až 2010. Další taková hodnocení provádět ve stejném období následujících let vždy na základě časové řady ukazatelů za roky 2007 až rok n-1.

Tento typ hodnocení pomůže zhodnotit na základě spolehlivých kvantitativních dat, do jaké míry dotace pomáhají podpořeným podnikům v delším časovém horizontu než první a druhý rok², kdy bylo možno efekty sledovat v rámci tohoto hodnocení.

2.2 *Doporučení vyplývající z výsledků hodnocení podmínek účasti v programu podpory*

- Zvážit umožnění i podpory využití stávajících pracovníků v projektech OPPI. Zvláště pro malé podniky se to jeví jako vhodné a důležité. Jde o podnět zástupců konzultačních společností, které mají velké zkušenosti s přípravou projektů do tohoto programu podpory, a dále o podnět externích hodnotitelů projektů.
- Zvážit rozšíření podporovaných aktivit i o datová centra. Tento podnět byl formulován jak zástupci jedné z oslovených konzultačních společností, která se na oblast ICT výrazně zaměřuje, tak zástupci řídicího orgánu a zprostředkujícího subjektu OPPI. Vzhledem k zainteresovanosti konzultačních společností je možné očekávat zájem o tuto aktivitu i mezi oprávněnými žadateli.

---

² Třetí rok byly efekty zkoumány pouze na menší skupině podniků, za níž byla data sesbírána hodnotitelem.

3 Syntéza hlavních závěrů a doporučení pro příští programové období 2014+

Na základě zhodnocení obou evaluačních úkolů byly formulovány hlavní závěry a/nebo doporučení pro další programové období 2014+. Jednotlivé závěry a doporučení jsou rozděleny podle úkolů, z jejichž řešení vyplývají.

3.1 Doporučení vyplývající z výsledků hodnocení ekonomických dopadů programu podpory

- Zvýšit důraz na inovativnost nově vyvíjených IS / ICT služeb tak, aby program zbytečně nedeformoval standardní trh s nabízenými IS / ICT řešeními a zároveň zvýšil svou schopnost přilákat do ČR zahraniční vývojová centra v oblasti ICT.
- Zvážit zavedení institutu (částečných) zálohových plateb, které by zmírňovaly tlak Programu na firemní cash-flow u podpořených podniků.

3.2 Doporučení vyplývající z výsledků hodnocení podmínek účasti v programu podpory

- Program podpory ICT a strategické služby by bylo vhodné zachovat i pro příští programové období. Zároveň by však bylo vhodné umožnit příjemcům kombinovat aktivity mezi tímto programem podpory a programem podpory Potenciál, resp. Inovace. Zvláště konzultační společnosti se za tuto možnost výrazně přimlouvají, neboť se ve své praxi setkávají s případy, kdy je tato kombinace aktivit výhodná pro projektové žadatele. Jinou možností by bylo v příštím programovém období lépe synchronizovat časování výzev z těchto programů podpory tak, aby na sebe navazovaly a žadatelé mohli své žádosti předkládat do těchto programů podpory ihned, jakmile ukončí realizaci předchozího projektu.
- V příštím programovém období by v návazném programu podpory bylo vhodné zvážit možnost kombinovat čerpání dotace v rámci jednoho projektu, jak na mzdy, tak na investice. V současnosti musí příjemce z těchto možností v rámci svého projektu volit, což často znesnadňuje realizaci konkrétních projektů.
- V příštím programovém období by bylo vhodné pro tento program podpory vyjednat s EK možnost uplatnit část výdajů projektu formou nepřímých nákladů tak, jak je tomu v případě programů financovaných z Evropského sociálního fondu. Nepřímé náklady tak mohou krýt např. výdaje na internet, energie atd., s jejichž proplácením mají příjemci zkušenost z I. a II. výzvy tohoto programu podpory, kdy bylo možné tento typ výdajů do způsobilých nákladů projektu zahrnout.